

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ท่องจำและบอกคุณค่าบทอาขยาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง นมัสการคุณานุคุณ เวลา ๕ ชั่วโมง
รายวิชา ภาษาไทย๑ รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๙ เวลา ๑ ชั่วโมง

.....

๑. มาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
ตัวชี้วัด

ท ๕.๑ ม.๔-๖/๖ ท่องจำและบอกคุณค่าบทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจและนำไปใช้อ้างอิง

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ท่องจำบทอาขยานจากเรื่อง คำนมัสการคุณานุคุณ ได้
๒. บอกคุณค่าบทอาขยานจากเรื่อง คำนมัสการคุณานุคุณ ได้
๓. รู้และรวบรวมเรื่องราวในวรรณกรรมเกี่ยวกับพระคุณพ่อแม่ ครูอาจารย์ ของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียนได้

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- บทอาขยานที่มีคุณค่า
- บทอาขยานตามที่กำหนด

๒. จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ความสามารถและทักษะ ทักษะชีวิต

คุณลักษณะตามช่วงวัย มุ่งมั่นในการศึกษาและการทำงาน

๓. สาระสำคัญ

การท่องบทอาขยานจากเรื่อง คำนมัสการคุณานุคุณ ต้องบอกคุณค่าของเรื่องได้

๔. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- () ๑. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ () ๒. ซื่อสัตย์ (/) ๓. มีวินัย (/) ๔. ใฝ่เรียนรู้
() ๕. อยู่อย่างพอเพียง (/) ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน (/) ๗. รักความเป็นไทย () ๘. มีจิตสาธารณะ

๕. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- (/) ๑. ความสามารถในการสื่อสาร (/) ๒. ความสามารถในการคิด () ๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา
(/) ๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต () ๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

๖. ทักษะการคิด

ทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

๗. การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวครูผู้สอน

- ความพอประมาณ ครูผู้สอนเลือกวิเคราะห์ความสำคัญของการท่องจำบทอาขยาน เพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และครูผู้สอนให้โอกาสผู้เรียนในการเลือกวิเคราะห์ว่าการท่องจำบทอาขยานที่มีคุณค่าอันมีความสำคัญต่อตัวของนักเรียนมากเพียงใด

- ความมีเหตุผล การทบทวนความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถทำได้ทุกเรื่อง และที่สำคัญสามารถทบทวนความรู้ความเข้าใจกับเนื้อหาสาระที่จะต้องจัดการเรียนรู้อยู่แล้วและสามารถทำได้อย่างสอดคล้องย่อมเป็นวิธีสอนที่บรรลุจุดประสงค์

- การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การกระตุ้นเตือนและสร้างความตระหนักในการประพฤติปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เสมอและต่อเนื่อง ผู้เรียนย่อมเห็นคุณค่าและเห็นโทษ ซึ่งเมื่อครูผู้สอนตระหนักถึงคุณค่าของการท่องจำบทอาขยานแล้วก็สามารถที่จะถ่ายทอดความสำคัญของบทอาขยานได้อย่างครบถ้วน

- เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ผู้สอนรอบรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาคุณค่าในการท่องจำบทอาขยาน วิธีการท่องจำบทอาขยานอย่างไรให้เสนาะ วรรณศิลป์ในบทอาขยานบทต่าง ๆ ความหมายในบทอาขยานต่าง ๆ ครูก็จะสามารถอธิบายให้นักเรียนเข้าใจได้

- ด้านคุณธรรม ครูผู้สอนมีใจเมตตาเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน จึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข พร้อมจัดทำเกณฑ์และเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ

ตัวผู้เรียน

- ความพอประมาณ ผู้เรียนรู้และเข้าใจศักยภาพของตนเอง มีความสามารถในการอธิบายเรื่องในบทอาขยานบทต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการท่องจำบทอาขยาน

- ความมีเหตุผล ผู้เรียนสามารถชี้แจง อธิบายเหตุผลในการท่องจำบทอาขยาน เห็นถึงความสำคัญของการท่องจำบทอาขยาน และสามารถแปลความในบทอาขยานนั้น ๆ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีเหตุผล

- การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกต้องและเชื่อมโยงความรู้และเข้าใจความสำคัญของการท่องจำบทอาขยานว่ามีประโยชน์ต่อตัวของนักเรียนในด้านของการเรียน การรู้หลักของฉันทลักษณ์ของบทประพันธ์นั้น ๆ ได้ ความหมายของบทอาขยานบทต่าง ๆ วิธีการท่องบทอาขยานอย่างไรให้เสนาะ หากผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันดังนี้แล้วก็สามารถป้องกันความเสี่ยงของตนเองได้

- เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ผู้เรียนรู้เรื่องความสำคัญคุณค่าของการท่องจำบทอาขยาน ความหมายของบทอาขยานนั้น ๆ ฉันทลักษณ์ของบทประพันธ์ที่ท่อง และเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รอบคอบในการแสดงเหตุผลอธิบายเนื้อหาและการประยุกต์ใช้คุณค่าที่เกิดจากการท่องจำ มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นในการทำงาน

- ความมีเหตุผล สามารถชี้แจง อธิบายเหตุผลการเลือกนำเสนอเนื้อหาคุณค่าในการท่องจำบทอาขยาน อธิบายฉันทลักษณ์ในบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ เนื้อหาเรื่องราวในวรรณคดี มีวิถีชีวิตในการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีเหตุผล

๘. กิจกรรมการเรียนรู้

๑. พระคุณของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับพระคุณของครูบาอาจารย์อย่างไร
๒. ครูแจ้งตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้และเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้นักเรียนทราบ
๓. ครูแจกบทความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชานของ อ. ศิวกานต์ ปทุมสูตร
ให้นักเรียนอ่าน
๔. นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของ อ. ศิวกานต์ ปทุมสูตร
๕. ครูสรุปความสำคัญของการท่องเที่ยวชาน
๖. ครูแจกใบงานที่ ๑.๕ เรื่อง วิเคราะห์คุณค่าบทอาชยานเรื่อง คำนมัสการคุณานุคุณ
ให้นักเรียนทุกคน
๗. นักเรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง โดยครูกำหนด เวลาให้กับนักเรียน
๘. ครูให้นักเรียนแต่ละคนจับคู่กับเพื่อนภายในกลุ่ม ผลัดกันอธิบายคำตอบที่ตนคิดได้
๙. นักเรียนรวมกลุ่มเดิม แล้วผลัดกันอธิบายคำตอบในใบงานที่ ๑.๕ ให้เพื่อนฟัง แล้วให้
แต่ละกลุ่มสรุปเป็นมติของกลุ่ม
๑๐. ครูจับสลากเลือกตัวแทนนักเรียนนำเสนอคำตอบในใบงานที่ ๑.๕ หน้าชั้นเรียน
ครูตรวจสอบความถูกต้อง
๑๑. ครูถามนักเรียนว่าสามารถนำข้อคิดจากบทอาชยานเรื่อง คำนมัสการมาตาปิตุคุณ
และคำนมัสการอาจารย์คุณไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร
๑๒. นักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปคุณค่าบทอาชยานจากเรื่อง คำนมัสการคุณานุคุณ
๑๓. ครูให้นักเรียนทุกคนท่องเที่ยวชาน คำนมัสการมาตาปิตุคุณ และคำนมัสการอาจารย์คุณ
นอกเวลาเรียน ครูประเมินผลการท่องจำเป็นรายบุคคล
๑๔. ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำรายงาน เรื่อง คุณค่าและแนวคิดจาก
คำนมัสการคุณานุคุณ โดยให้ครอบคลุมประเด็นตามที่กำหนด ดังนี้
 - การวิเคราะห์และวิจารณ์
 - การวิเคราะห์และประเมินคุณค่า
 - การสังเคราะห์ข้อคิด
 - การบอกคุณค่าบทอาชยาน
๑๕. ในกลุ่มเดิม ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับพระคุณของพ่อแม่
ครูอาจารย์ ซึ่งอาจเป็นบทประพันธ์ หรือบทความ หรือเรื่องสั้น ของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียน
แล้วนำมาจัดทำเป็นรูปเล่มรายงาน เพื่อนำไปจัดนิทรรศการมูมาอาเซียน

๙. สื่อการเรียนการสอน

๑. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
๒. เอกสารประกอบการสอน
๓. ใบงานที่ ๑.๕ เรื่อง วิเคราะห์คุณค่าบทอาชยานเรื่อง คำนมัสการคุณานุคุณ

๑๐. แหล่งเรียนรู้

๑. ห้องสมุด
๒. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

๑๑. การวัดและการประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
ตรวจชิ้นงาน ใบงานที่ ๑.๕	แบบบันทึกผลการตรวจชิ้นงาน	ได้คะแนนร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป ของคะแนนเต็ม คือผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน กลุ่ม	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
ประเมินการท่องบทอาขยาน	แบบประเมินการท่องบทอาขยาน	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
ประเมินเล่มรายงานวรรณกรรม พระคุณพ่อแม่ ครูอาจารย์ ในกลุ่ม อาเซียน	แบบประเมินเล่มรายงาน	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	ได้คะแนนร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป ของคะแนนเต็ม คือผ่านเกณฑ์

ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(ตรวจสอบ/นิเทศ/เสนอแนะ/รับรอง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(นางอรพินธ์ แม้นญาติ)

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(นางวิลาวรรณ โพธิ์เอี้ยง)

ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

 เอกสารประกอบการสอน

วิชาภาษาไทย๑ (ท๓๑๑๐๑)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

.....
พระราชดำรัส

เรื่อง คุณค่าของการท่องบทอาขยาน

“...ปัจจุบันไม่นิยมให้เด็กท่องจำเพราะคิดว่าเป็นการให้เด็กท่องจำอย่างนกแก้ว นกขุนทอง โดยไม่รู้ความหมายและเหตุผล แต่ในความเป็นจริง การอ่านออกเสียงและการท่องจำมีประโยชน์หลายประการ เช่น การอ่านออกเสียงดัง ๆ จะทำให้สามารถพูดและออกเสียงได้คล่องแคล่วชัดเจน การท่องจำเป็นการลับสมองอยู่เสมอทำให้มีความจำดี การเลือกสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ให้เด็กท่องจำจะเกิดประโยชน์กับเด็กมากกว่าการให้เด็กท่องจำข้อความไร้สาระจากบทโฆษณาต่าง ๆ เพราะธรรมชาติของเด็กจะช่างจดจำอยู่แล้ว ถ้าให้ท่องจำในสิ่งที่เป็นความรู้หรือเป็นประโยชน์ สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยครูอธิบายความหมายให้เข้าใจเสียก่อนก็จะเป็นประโยชน์แก่เด็กเป็นอันมาก บทท่องจำทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองนั้น จะเป็นตัวอย่างให้เด็กนำไปใช้เพื่อการแต่งหนังสือต่อไป เด็กที่ท่องบทร้อยกรองได้แล้ว ต่อไปจะสามารถแต่งบทร้อยกรองด้วยตนเองได้ เพราะคุ้นเคยและชินกับคำคล้องจอง นอกจากนี้เด็กจะได้สำนวนภาษาที่ดีจากบทท่องจำต่าง ๆ ด้วย...”

พระราชดำรัส สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระราชทานในการประชุมคณะกรรมการการศึกษา
โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ
วันอังคารที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๒๘

เอกสารประกอบการสอน

วิชาภาษาไทย๑ (ท๓๑๑๐๑)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอาชยาน

หากคุณคิดว่า การท่องเที่ยวอาชยานเป็นเรื่องล้ำสมัย
คุณนั้นแหละล้ำสมัย
ถ้าคุณคิดว่า การท่องเที่ยวอาชยานเป็นเรื่องของนกแก้วนกขุนทอง
คุณนั้นแหละนกแก้วนกขุนทอง
จำคำพูดของใครเขามา...ตื่นเงินน้ก
ถ้าคุณคิดว่า การท่องเที่ยวอาชยานเป็นเรื่องเสียเวลา
นั่นแสดงว่าคุณไม่เคยได้ให้เวลากับการท่องเที่ยวอาชยานเลย
จึงไม่เคยได้รับรู้อารสและอิมเอมกับรัก...
และถ้าคุณคิดว่า การท่องเที่ยวอาชยานเป็นเรื่องต้องห้าม
คุณก็ต้องห้ามพระและนักบวชทุกลัทธิศาสนาในบ้านเมืองของเราสวดมนต์
อีกทั้งจะต้องห้ามนักร้องหรือผู้คนที่ทั้งหลายในประเทศนี้ร้องเพลง
เพราะทั้งนักร้องและนักร้องก็ล้วนเป็นนักร้องจำ...

ที่มา : อาจารย์ศิวกานต์ ปทุมสูตร

ใบความรู้

เรื่อง การท่องจำบทประพันธ์ที่มีคุณค่า

วิชาภาษาไทย ๑ (ท๓๑๑๐๑)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒ ให้นิยามคำ “อาชยาน” ไว้ว่า หมายถึง บทท่องจำ การเล่า การบอก การสวด เรื่อง นิทาน

วัตถุประสงค์ของการท่องบทอาชยาน

๑. เพื่อให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของภาษาไทยและซาบซึ้งในความไพเราะของ บทร้อยกรอง
๒. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน
๓. เพื่อเป็นสื่อส่งเสริมจิตสำนึกทางวัฒนธรรมร่วมกันของคนในชาติ
๔. เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางการแต่งบทประพันธ์ของนักเรียน

ประเภทของบทอาชยาน

๑. บทหลัก

บทอาชยานหลัก หมายถึง บทอาชยานที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนท่องจำ เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ ส่วนใหญ่คัดเลือกจากวรรณคดีที่กำหนดให้เรียนตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดตอนที่ไพเราะถูกต้องตาม ฉันทลักษณ์ และให้คติสอนใจ ซึ่งให้ท่องจำทุกชั้น ทุกภาคเรียน

๒. บทเลือก

บทอาชยานเลือก หมายถึง บทอาชยานที่นักเรียนเลือกท่องตามความสนใจได้เป็นการบังคับ โดยอาจเลือกท่องจากบทอาชยานที่กระทรวงศึกษาธิการคัดเลือกไว้ หรือบทประพันธ์ ที่ครูผู้สอนแนะนำเพิ่มเติม หรือเป็นบทอาชยานที่นักเรียนชอบ นักเรียนแต่งขึ้นเอง หรือผู้ปกครอง ผู้มีความสามารถในท้องถิ่นแต่งขึ้นก็ได้ การที่นักเรียนรู้จักคัดเลือกบทประพันธ์ที่มีคุณค่าและท่องจำไว้ใช้ประโยชน์ย่อมแสดงถึงความเป็นผู้รู้จักคิด ความเป็นผู้มีเหตุผล มีสุนทรียรสทางภาษา ทำให้นักเรียนภูมิใจในการท่องบทอาชยานมากยิ่งขึ้น

เอกสารประกอบการสอน

วิชาภาษาไทย๑ (ท๓๑๑๐๑)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

บทอาขยานหลัก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

นมัสการมาตาปิตุคุณ

ข้าขอบบชนกคุณ	ชนนี้เป็นค้ำมุล
ผู้ก่อบนุกุลพูน	ผดุงจวบเจริญวัย
พุ่มพื้กทะนุถนอม	บ บำราศนิราไกล
แสนยากเท่าไร ๆ	บ คิทยากล้าบากกาย
ตราทนระคนทุกซ์	ถนอมเลี้ยง ฤ รุ้วาย
ปกป้องซึ่งอันตราย	จนได้รอดเป็นกายา
เปรียบหนักชนกคุณ	ชนนี้คือภูผา
ใหญ่พันพสุธรธา	ก็ บ เทียบ บ เทียมทัน
เหลือที่จะแทนทด	จะสนองคุณานันต์
แท้บูชไ নয়อัน	อุดมเลิศประเสริฐคุณ

นมัสการอาจารย์คุณ

อนึ่งข้าค้ำับน้อม	ต่อพระครูผู้การุณ
โอบเอื้อและเจือจน	อนุสาสน์ทุกสิ่งสรรพ
ยัง บ ทราบก็ได้ทราบ	ทั้งบุญบาปทุกสิ่งอัน
ชี้แจงและแบ่งปัน	ขยายอัตถิให้ชัดเจน
จิตมากด้วยเมตตา	และกรุณา บ เอียงเอน
เหมือนท่านมาแกลิ่งเกณฑ์	ให้ฉลาดและแหลมคม
ขจัดเขลาบรรเทาโม-	หะจิตมืดที่งุนงม
กังขา ณ อารมณ	ก็สว่างกระจ่างใจ
คุณส่วนนี้ควรนับ	ถือว่าเลิศ ณ แดนไตร
ควรนึกและตริกใน	จิตน้อมนิยมชม

พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

เฉลย ใบงานที่ ๑.๕
เรื่อง วิเคราะห์คุณค่าบทอาขยานเรื่อง คำนมัสการคุณานุคุณ

วิชาภาษาไทย๑ (ท๓๑๑๐๑)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนวิเคราะห์คุณค่าบทอาขยาน คำนมัสการมาตาปิตุคุณ
และคำนมัสการอาจารย์คุณ

นมัสการมาตาปิตุคุณ

ข้าขอนบชนกคุณ	ชนนี้เป็นค้ำมุล
ผู้กอบนุกุลพูน	ผดุงจวบเจริญวัย
ฟุ่มพื้กทะนุถนอม	บ บำราศนิราไกล
แสนยากเท่าไร ๆ	บ คิทยากล้าบากกาย
ตราทนระคนทุกซ์	ถนอมเลี้ยง ฤ ฐูวาย
ปกป้องซึ่งอันตราย	จนได้รอดเป็นกายา
เปรียบหนักชนกคุณ	ชนนี้คือภูผา
ใหญ่พื้นพสุธรธา	ก็ บ เทียบ บ เทียมทัน
เหลือที่จะแทนทด	จะสนองคุณนันท
แท้บุชไนยอัน	อุดมเลิศประเสริฐคุณ

วิเคราะห์คุณค่าได้ดังนี้

มารดาบิดาเป็นผู้มีพระคุณแก่เรา เพราะเป็นผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูเราโดยไม่หวังผลตอบแทน ตั้งแต่เราเกิดมาท่านก็ให้ความรักความเมตตา เอาใจใส่ดูแลห่วงใยโดยบริสุทธิ์ใจ คอยแนะนำตักเตือนชี้ทางที่ดีให้แก่เรา เมื่อเราทุกข์หรือเจ็บไข้ ท่านก็ทุกข์ด้วย แม้จะต้องทำงานด้วยความเหนื่อยยากตรากตรำ ท่านก็ยอม ล้มทน พระคุณของบิดามารดายิ่งใหญ่กว่าภูเขาและแผ่นดิน

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

นมัสการอาจารย์คุณ

อนึ่งข้าค่านับน้อม	ต่อพระครูผู้กาญ
โอบเอื้อและเจือจน	อนุสาสน์ทุกสิ่งสรรพ
ยัง บ ทราบก็ได้ทราบ	ทั้งบุญบาปทุกสิ่งอัน
ชี้แจงและแบ่งปัน	ขยายอรรถให้ชัดเจน
จิตมากด้วยเมตตา	และกรุณา บ เอียงเออน
เหมือนท่านมาแกลิ่งเกณฑ์	ให้ฉลาดและแหลมคม
ขจัดเขลาบรรเทาโม-	หะจิตมืดที่งุนงม
กังขา ณ อารมณ์	ก็สว่างกระจ่างใจ
คุณส่วนนี้ควรนับ	ถือว่าเลิศ ณ แดนไตร
ควรนึกและตรึกใน	จิตน้อมนิยมชม

วิเคราะห์คุณค่าได้ดังนี้

...ครูบาอาจารย์เป็นผู้มีพระคุณแก่เรา เพราะเป็นผู้อบรมสั่งสอนและเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่เรา ปรารถนาให้เรามีความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ในเรื่องต่างๆ ได้อย่างแจ่มแจ้ง และสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

(พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

๑๓. คำประพันธ์ต่อไปนี้ ข้อใดมีการใช้สัมผัสอักษรมากที่สุด
- ก. ธรรมมะคือคุณากร ส่วนขอบสาธ
ดุจดวงประทีปชัชวาล
- ข. สมญาเอารสทศพล มีคุณอนนต์
อเนกจะนับเหลือตรา
- ค. หนึ่งข้าค้ำบ้น้อม ต่อพระครูผู้การุญ
โอบเอื้อและเจือจุน อนุสาสน์ทุกสิ่งสรรพ
- ง. องค์ไศพระสัมพุทธ สุวิสุทธสันดาน
ตตมุลเกลศมาร บมิมหันมิหมองมัว
๑๔. คำประพันธ์ต่อไปนี้ ข้อใดมีการเล่นคำ การใช้คำซ้ำในการแต่งมากที่สุด
- ก. ขจัดเขลาบรรเทาโม- หะจิตมิดที่งุนงม
กังขา ณ อารมณั ก็สว่างกระจ่างใจ
- ข. ชี้อาทิบรรเทาทุกข์ และชี้อุชเกษมสานต์
ชี้อาทิพระนฤพาน อันพันเศกวิโยครภัย
- ค. ข้าขอนบชนกคุณ ชนนี้เป็นค้ำมูล
ผู้กอบบุญกุศลพูน ผดุงจวบเจริญวัย
- ง. ธรรมใดนับโดยมรรคผล เป็นแปดพึงยล
และแก้กับทั้งนฤพาน
๑๕. คำประพันธ์ต่อไปนี้ ข้อใดมีการอุปมาโวหาร
- ก. เป็นเนื่อนาบุญอันไพ- ศาลแต่โลกัย
และเกิดพิบูลย์พูนผล
- ข. เปรียบหนักชนกคุณ ชนนี้คือภูผา
ใหญ่พื้นพสุธรธา ก็ บ เทียบ บ เทียมทัน
- ค. สมญาโลกอุดรพิสดาร อันลึกโอฬาร
พิสุทธิพิเศษสุกใส
- ง. หนึ่งในพระทัยท่าน ก็เบิกบานคือดอกบัว
ราศีบพันพัว สวคนกำจร

เฉลย

๑.	ค	๒.	ข	๓.	ข	๔.	ข	๕.	ก
๖.	ค	๗.	ข	๘.	ง	๙.	ก	๑๐.	ข
๑๑.	ข	๑๒.	ค	๑๓.	ง	๑๔.	ข	๑๕.	ข